Lietas arhīva Nr. CA-2024-20/34
ECLI:LV:RAT:2020:0709.C33521819.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā, 2020. gada 9. jūlijā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
Tiesnese referente Svetlana Beļajeva,
tiesneses Ilze Celmiņa un Sandra Krūmiņa

izskatīja rakstveida procesā civillietu /pers. D/ prasībā pret /nosaukums/ par uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, atjaunošanu darbā un vidējās izpeļņas piedziņu, sakarā ar /nosaukums/ apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas 2020. gada 9. janvāra spriedumu

aprakstošā daļa

[1] /pers. D/ 2019. gada 14. oktobrī cēla tiesā prasību pret /nosaukums/, kurā pamatojoties uz Darba likuma 9. panta pirmo daļu, 28. panta trešo daļu, 75. panta trešu un ceturto daļu, 101. panta pirmo un sesto daļu, 102. pantu, 112.[1] panta otro daļu, 122. panta pirmo daļu, 124. panta pirmo un otro daļu, 125. pantu, Civillikuma 1587. pantu, lūdz tiesu:

atzīt par spēkā neesošu 2019. gada 9.septembra rīkojumu (uzteikumu) Nr. 331K un atjaunot prasītāju darbā /nosaukums/;

piedzīt no atbildētājs vidējo izpeļņu par 12 mēnešiem 68 930,40 *euro* apmērā;

noteikt prasītājai tiesības saņemt likumiskos sešus procentus gadā no 68 930,40 *euro* par laiku no sprieduma spēkā stāšanās dienas līdz sprieduma izpildei.

[1.1] Atbildētāja 2019. gada 9. septembrī izdeva rīkojumu (uzteikumu) Nr. 331K, saskaņā ar kuru, pamatojoties uz Darba likuma 101. panta pirmās daļas 2. punktu, 103. panta pirmās daļas 1. punktu, tika

paziņots, ka prasītājai tiek nekavējoties uzteikts 2013.gada 27.decembrī noslēgtais darba līgums Nr. 62/250-13.

Uzteikumā norādīts, ka atbildētāja uzskata par prettiesisku 2017. gada 18. septembrī noslēgto vienošanos Nr. 2 par grozījumiem 2013. gada 27. decembra darba līgumā Nr. 62/250-13, saskaņā ar kuru puses vienojās, ka, pārtraucot darba tiesiskās attiecības saskaņā ar Darba likuma 114. un 101. pantu, izņemot 101. panta pirmās daļas 4. punktu, atbildētāja apņemas izmaksāt 12 mēnešu vidējo izpeļņu. Atbildētāja neizmaksās prasītājai 2017. gada 18. septembrī noslēgtās vienošanās Nr. 2 noteikto kompensāciju 12 mēnešu vidējās izpeļņas apmērā.

Uzteikumā norādīts, ka prasītājai tiks izmaksāta darba samaksa par nostrādāto laika periodu, kā arī kompensācija par neizmatoto atvaļinājumu.

[1.2] Uzteikums prasītājai nosūtīts ar sakaru iestādes starpniecību 2019. gada 9. septembrī ierakstītā pasta sūtījumā. Saskaņā ar Darba likuma 112.[1]panta otrās daļas noteikumiem uzskatāms, ka uzteikumu prasītāja saņēmusi 2019. gada 15. septembrī. Ņemot vērā Darba likuma 122. panta pirmo daļu, prasītāja ir ievērojusi viena mēneša prasības celšanas termiņu.

[1.3] Uzteikums ir atzīstams par prettiesisku un spēkā neesošu, jo laika posmā no 2019. gada 13. jūnija līdz pat šim brīdim prasītāja atrodas darbnespējā, par ko liecina pievienotās darbnespējas lapas A un B.

Darba likuma 109. panta trešā daļa paredz, ka darba devējam nav tiesību uzteikt darba līgumu darbinieka pārejošas darbnespējas laikā, izņemot šā likuma 101. panta pirmās daļas 11. punktā noteikto gadījumu, kā arī laikā, kad darbinieks ir atvaļinājumā vai neveic darbu citu attaisnojošu iemeslu dēļ. Ierobežojumi neattiecas uz šā likuma 101. panta pirmās daļas 10. punktā noteikto gadījumu. Uz prasītāju nav attiecināms neviens no tiesību normā minētajiem izņēmuma gadījumiem, kuru dēļ atbildētājai būtu tiesības uzteikt prasītājai darba līgumu.

Augstākās tiesas Civillietu departaments 2016. gada 22. marta sprieduma lietā Nr. SKC-1565/2016 norādījis, ka, tā kā Darba likuma 109. panta trešā daļa ir imperatīva tiesību norma, kas darba devējam nedod tiesības uzteikt darba līgumu darbinieka pārejošas darbnespējas laikā, tiesai nebija pamata izdarīt citu secinājumu, kā vien to, ka darba devēja pārkāpusi noteikto darba līguma uzteikšanas kārtību, kas atbilstoši Darba likuma 124. panta pirmajai daļai ir pamats uzteikuma atzīšanai par spēkā neesošu.

Tā kā atbildētāja uzteica darba līgumu darbnespējas laikā, uzteikums ir atzīstams par spēkā neesošu un prasītāja saskaņā ar Darba likuma 124. panta otrās daļas noteikumiem atjaunojama darbā pie atbildētājas par Iekšējās audita daļas vadītāju.

[1.4] Turklāt prasītāja ir Latvijas Apvienotās drošības nozaru arodbiedrības – LADA, biedrs.

Uzteikumā atbildētāja norāda, ka 2019. gada 26. augustā esot vērsusies pie prasītājas, pieprasot noradīt arodbiedrības, kuru biedrs viņa ir, taču atbilde nav saņemta. Rīkojumā norādīts, ka atbildētāja izmantojusi visas iespējas, tomēr prasītājas arodbiedrību nav bijis iespējams noskaidrot. 2019. gada 10. jūnijā prasītājai iesniegts 2019. gada 7. jūnija rīkojums Nr. 223 par viņas atstādināšanu no darba, norādot, ka: 1) prasītāju atstādina no darba ar 2019. gada 10. jūniju; 2) atstādināšanas no darba termiņš tiek noteikts ne ilgāk par 3 mēnešiem, sākot no 2019. gada 10. jūnija; 3) ar 2019. gada 10. jūniju prasītājai tiek noteikts aizliegums atrasties darba vietā un strādāt; 4) saskaņā ar Darba likuma 58. panta pirmo daļu prasītājai par atstādināšanas no darba laiku netiks izmaksāta darba samaksa; 5) rīkojums stājas spēkā 2019. gada 10. jūnijā; 6) rīkojums izsniedzams prasītājai pret parakstu.

Rīkojuma izsniegšanas dienā apsardzes pavadībā, pēc Materiālo vērtību nodošanas un pieņemšanas aktā norādīto materiālo vērtību nodošanas, prasītāja tika izvadīta no telpām un tur nav vairs atgriezusies.

Tā kā atbildētāja uzteikumā norāda, ka vērsusies pie prasītājas ar pieprasījumu norādīt arodbiedrības, kuru biedrs viņa ir, norādot, ka izmantojusi arī citas metodes, lai šo faktu noskaidrotu, tad uz atbildētāju gulstas pienākums pierādīt, kādā veidā šī informācija no prasītājas bija pieprasīta.

Atbilstoši Darba likuma 101. panta sestajai daļai, pirms darba līguma uzteikšanas darba devējam ir pienākums noskaidrot, vai darbinieks ir arodbiedrības biedrs. Šā likuma 110. panta pirmā daļa noteic, ka darba devējam aizliegts uzteikt darba līgumu darbiniekam - arodbiedrības biedram -

bez attiecīgas arodbiedrības iepriekšējas piekrišanas.

Atbildētāja pārkāpa Darba likuma 110.panta pirmajā daļā paredzēto aizliegumu, līdz ar to uzteikums atzīstams par spēkā neesošu un prasītāja atjaunojama darbā pie atbildētājas.

[1.5] Uzteikumā norādīts, ka prasītājai tiks izmaksāta darba samaksa par nostrādāto laika periodu, kā arī kompensācija par neizmantoto atvaļinājumu. Lai gan darba tiesiskās attiecības ar prasītāju atbildētāja izbeidza, darba samaksa par nostrādāto laiku, kā arī kompensācija par neizmatoto atvaļinājumu līdz prasības celšanas brīdim prasītājai nav izmaksāta. Tiesību doktrīnā atzīts, ka darba līguma uzteikums ir darbinieka vai darba devēja gribas izteikums (vienpusējs tiesisks darījums), ar ko tiek izbeigtas darba tiesiskās attiecības, un šim gribas izteikumam ir tiesisko seku nodibinošs jeb konstitutīvs spēks. Darba devēja uzteikums stājas spēkā ar tā izsniegšanu darbiniekam (*Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015. gada 26. februāra spriedumu lietā Nr. SKC-1861/2015, 2016. gada 2. februāra spriedumu lietā Nr. SKC-1268/2016*).

Atbildētājas 2019. gada 9. septembra uzteikums stājās spēkā 2019. gada 15. septembrī, izbeidzot starp prasītāju un atbildētāju pastāvējušās darba tiesiskās attiecības.

Darba tiesiskās attiecības, kas ar prasītāju izbeigtas pārejošas darbnespējas laikā (kaut arī prasītāja vēl netiek izslēgta no darbinieku skaita), izbeigtas prettiesiski, līdz ar to uzteikums atzīstams par spēkā neesošu.

[1.6] Prasītāja lūdz piedzīt 12 mēnešu vidējo izpeļņu, pamatojoties uz 2017.gada 18.septembrī noslēgto vienošanos Nr. 2 par grozījumiem 2013. gada 27. decembra darba līguma Nr. 62/250 nosacījumos, saskaņā ar kuru puses vienojās papildināt darba līgumu 7.9. punktu šādā redakcijā: "7.9. Darba devējs, pārtraucot darba attiecības saskaņā ar Darba likuma 114. pantu un 101. pantu, izņemot 101. panta pirmās daļa 4. punktu, apņemas izmaksāt darbiniekam 12 (divpadsmit) mēnešu vidējo izpeļņu, kā arī kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu par darba periodu /nosaukums/.

Darba likuma 28. panta trešā daļa paredz, ka darba līgumam piemērojami Civillikuma noteikumi, ciktāl šajā likumā un citos normatīvajos aktos, kas regulē darba tiesiskās attiecības, nav noteikts citādi. Kā norādījis Augstākās tiesas Civillietu departaments lietā SKC-2376/2014: "Darba likuma normu piemērošana neizslēdz Civillikuma normu piemērošanu. Civillikuma noteikumi ir piemērojami arī darba tiesiskajās attiecībās. Taču, ja pastāv kolīzija starp abu likumu normām, tad Civillikuma noteikumi piemērojami tikai tiktāl, ciktāl Darba likums attiecīgos jautājumus neregulē citādi" (sk. *Darba likuma 28. panta trešo daļu, Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma 9. panta sestās daļas 2. punktu, toreiz spēkā esošā likuma "Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību" 8. panta trešo daļu; sk. arī Senāta Civillietu departamenta 2007. gada 28. marta spriedumu lietā Nr. SKC-187*).

Ņemot vērā, ka atbildētāja ar prasītāju ir izbeigusi darba tiesiskās attiecības pamatojoties uz Darba likuma 101. panta pirmās daļas 2. punktu, un uzteikums ir stājies spēkā, atbildētājai ir pienākums, pamatojoties uz darba līguma 7.9. punktu un Civillikuma 1587. pantu, izmaksāt prasītājai 12 mēnešu vidējo izpeļņu. Tas, ka atbildētāja uzskata vienošanos Nr. 2 par prettiesisku, nav nozīmes, jo puses to savstarpēji vienojoties nav atcēlušas, kā arī likumā noteiktā kārtībā vienošanās nav atzīta par spēkā neesošu.

[1.7] Saskaņā ar Darba likuma 75. panta ceturto daļu, dienas vidējo izpeļņu aprēķina, dalot pēdējo sešu kalendāra mēnešu darba samaksas kopsummu ar šajā periodā nostrādāto dienu skaitu.

No Valsts ieņēmumu dienesta 2019. gada 1. jūlija izziņas Nr. 8.62.3-6/233082 redzams, ka pēdējo sešu mēnešu laikā (no 2018. gada decembra līdz 2019. gada maijam), darba samaksa prasītājai bija 34 753,01 *euro* (decembrī 5 754,94 janvārī 5 820,49 februārī 5 765 martā 5 765 aprīlī 5 845 maijā 5 802,58 = 34 753,01). Laika posmā no 2018. gada 3. decembra līdz 2019. gada 31. maijam prasītāja nostrādājusi 121 darba dienas (decembrī 17 darba dienas; janvārī 22 darba dienas; februārī 20 darba dienas; martā 21 darba dienu; aprīlī 20 darba dienas; maijā 21 darba dienu), līdz ar to vidējā dienas izpeļņa ir 34 753,01 euro /121 = 287,21 *euro.*

Vidējais darba dienu skaits pēdējos sešos mēnešos, kad prasītāja strādāja, bija 121 diena, šo dienu skaits dalāms ar 6: 121/6 = 20,16. Līdz ar to mēneša vidējā izpeļņa ir 5 744,20 euro saskaņā ar sekojošu aprēķinu: 287,21 euro (dienas vidējā izpeļņa) x 20 (vidējo darba dienu skaits mēnesī) = 5 744,20 euro. Tā kā vienošanā Nr. 2 paredzēts, ka darba devējs, pārtraucot darba attiecības, apņemas izmaksāt darbiniekam 12 mēnešu vidējo izpeļņu, tad atbildētājai ir pienākums izmaksāt prasītājai 68 930,40 euro.

[2] Vērtējot uzteikuma saturu pēc būtības, prasītāja norāda uz pārkāpumiem, kas padara uzteikumu par spēkā neesošu.

[2.1] Darba likuma 101. panta pirmās daļas 2. punkts, ar kuru pamatots uzteikums, noteic, ka darba devējam ir tiesības rakstveidā uzteikt darba līgumu, vienīgi pamatojoties uz apstākļiem, kas saistīti ar darbinieka uzvedību, viņa spējām vai ar saimniecisku, organizatorisku, tehnoloģisku vai līdzīga rakstura pasākumu veikšanu uzņēmumā, gadījumā, darbinieks, veicot darbu, rīkojies prettiesiski un tādēļ zaudējis darba devēja uzticību. No tiesību normas izriet, ka darba devējs var uzteikt darba līgumu, ja darbinieks ir rīkojies prettiesiski.

Atbilstoši Darba likuma 101. panta otrās daļas noteikumiem, lemjot par darba līguma uzteikumu, darba devējam ir pienākums izvērtēt izdarītā pārkāpuma smagumu, apstākļus, kādos tas izdarīts, kā arī darbinieka personiskās īpašības un līdzšinējo darbu. Taču, tāpat kā attiecībā uz pārkāpuma būtiskumu, strīda gadījumā tiesai ir jāpārbauda, vai ir ievērots samērīgums, jo tiesa strīdu izskata pēc būtības (*Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2013. gada 22. novembra spriedums lietā Nr. SKC-2455/2013*).

Atbildētāja šādu vērtējumu nav izdarījusi. Lietā ir tikai uzteikums, kurā nosaukti iemesli, kāpēc darba tiesiskās attiecības tiek izbeigtas, proti, ka - darbinieks nav veicis Iekšējā audita daļas vadītājas pienākumus, turklāt pastāvot aizdomām, ka darbinieks iesaistīts fiktīvu darījumu slēgšanā, kuru mērķis ir atbildētājas līdzekļu izsaimniekošana.

Uzteikumā nav vērtēts pārkāpuma smagums, apstākļi, kādos tas izdarīts (attaisnojoši/neattaisnojoši iemesli), prasītājas personiskās īpašības, līdzšinējais darbs, kā arī tas, ka prasītāja pie atbildētājas strādā kopš 1994. gada 2. septembra un līdz šim laikam sodi nav bijuši, un iepriekš nav konstatēti ar darba pienākumu izpildi saistīti pārkāpumi.

Atbilstoši Darba likuma 9. panta pirmajai daļai, par noteiktās darba kārtības vai darba līguma pārkāpšanu darba devējs darbiniekam var arī izteikt rakstveida piezīmi vai rājienu. Gan piezīmei, gan rājienam, gan atlaišanai no darba saskaņā ar Darba likuma 101. panta pirmās daļas 2. punktu ir sodošs raksturs, atšķirība ir seku smagumā un neapšaubāmi atlaišanai no darba ir vissmagākās sekas. Tiesai ir jāvērtē prasības pieteikumā izteiktie argumenti, kas attiecas uz samērīguma ievērošanu, turklāt norāde Darba likuma 101. panta otrajā daļā, ka darba devējam ir pienākums vērtēt līdzšinējo darbu, liecina tieši to, ka likumdevējs nav vēlējies, lai katrā gadījumā, kad tiek konstatēts pārkāpums, arī būtisks, darbinieks tiktu atlaists no darba, neņemot vērā viņa iepriekšējo darbu pie darba devēja (*Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2013. gada 22. novembra sprieduma lietā Nr. SKC-2455/2013 9.1.punkts*).

Uzteikums nav tiesiski pamatots, kas atbilstoši Darba likuma 124. panta pirmajai daļai ir patstāvīgs pamats atzīšanai par spēkā neesošu.

[2.2] Senāts attiecībā uz Darba likuma 101. panta pirmās daļas 2. punktu paudis atziņu, ka nepieciešami šādi priekšnoteikumi darbinieka atlaišanai: 1) darbinieka prettiesiskas rīcības konstatēšana, 2) prettiesiskā rīcība pieļauta darba pienākumu izpildīšanas laikā, 3) noslēgts tāds darba līgums, kurā ir svarīga un būtiska darba devēja uzticība, 4) pārkāpums ir tāds, kas ir pamats darba devēja uzticības zaudēšanai. Lai noskaidrotu Darba likuma 101. panta pirmās daļas 2. punktā ietvertā jēdziena "rīkojies prettiesiski" saturu un nozīmi, jāņem vērā darbinieka rīcības novērtējuma vispārīgie noteikumi, kas ietverti citās šā likuma normās.

Atsaucoties uz 2019. gada 8. augusta atbildētājas iekšējās audita daļas vadītājas veikto izvērtējumu, konstatēts, ka Iekšējā audita daļas vadītājas

amata apraksts netika izstrādāts. Netika izstrādāts arī Iekšējā audita daļas nolikums, iekšējā audita veikšanas procedūra, audita plāns 2019. gadam, netika nodrošināts audita process, kas atbilstu standartiem, kā arī labākajai praksei. Tālāk secināts, ka saskaņā ar noteiktajiem iekšējā audita uzdevumiem par to izstrādi bija atbildīga prasītāja. Kā redzams, atbildētāja uzteikumu un apgalvojumu par to, ka prasītāja savus darba pienākumus veic nekvalitatīvi un neatbilstoši iekšējiem normatīvajiem aktiem, pamato nevis ar kādiem konkrētiem darba līguma noteikumiem, vai konkrēti nosaukta iekšējā normatīvā akta pārkāpumu, bet ar nekonkrētiem, acīmredzot tikai sev zināmiem "standartiem", "labāko praksi" un "noteiktiem iekšējā audita uzdevumiem".

Darba likuma 102. pants noteic, ka, uzteicot darba līgumu, darba devējam ir pienākums rakstveidā paziņot darbiniekam par tiem apstākļiem, kas ir darba līguma uzteikuma pamatā. Senāts ir atzinis, ka, izskatot darba strīdu, nevar paplašināt uzteikuma pamatojumu ar jauniem apstākļiem, kas nav bijuši norādīti uzteikumā (sk. *Senāta 2004. gada 17. marta spriedumu, lieta SKC-192/2004*).

Atsaucoties uz Civilprocesa likuma 195. pantu, 5. panta sesto daļu, *Augstākās tiesas Senāta 2007. gada 14. februāra spriedumu lietā Nr. SKC-75, 2009. gada 25. novembra lēmumu lietā Nr. SPC-111, 2013. gada 26. aprīļa spriedumu lietā Nr. SKC-1106,* prasītājai ir nosakāmas tiesības saņemt no atbildētājas likumiskos nokavējuma procentus - sešus procentus gadā, no 12 mēnešu vidējās izpeļņas 68 930,40 *euro* apmērā, par laiku no sprieduma spēkā stāšanās dienas līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai), nepārsniedzot pamatparāda apmēru.

[3] Rakstveida paskaidrojumos par prasību atbildētāja /nosaukums/ norāda, ka prasību neatzīst.

[3.1] 2019. gada 26. augustā, sakarā ar konstatētajiem pārkāpumiem prasītājas rīcībā, kuru dēļ atbildētāja vēlējās izbeigt darba tiesiskās attiecības ar prasītāju, atbilstoši Darba likuma 101. panta sestajai daļai, atbildētāja pieprasīja (pieprasījums Nr. 001/1454) informāciju no prasītājas par arodbiedrībām, kuru biedrs viņa ir. Ņemot vērā, ka līdz 2019. gada 6. septembrim prasītāja nebija sniegusi pieprasīto informāciju, atbildētāja 2019. gada 6.septembrī nosūtīja pieprasījumu Nr. 001/1536 /nosaukums/ arodbiedrībai, lūdzot sniegt informāciju, vai prasītāja ir /nosaukums/ arodbiedrības biedrs. 2019. gada 6. septembrī tika saņemta atbilde Nr. 8.1-17/1538, ka prasītāja nav /nosaukums/ arodbiedrības biedrs. Ņemot vērā, ka prasītāja līdz 2019. gada 9. septembrim nebija sniegusi informāciju par to, kuras arodbiedrību biedrs viņa ir, un atbildētājai nebija iespējas to noskaidrot, atbildētājs prezumēja, ka prasītāja nav arodbiedrības biedrs.

[3.2] Pirms uzteikuma izdošanas atbildētāja pārbaudīja, vai attiecībā uz prasītāju neattiecas kāds no Darba likuma 109. pantā minētajiem gadījumiem, kad darba devējam aizliegts uzteikt darba tiesiskās attiecības ar darbinieku, pārbaudīja informāciju Valsts ieņēmumu dienesta elektroniskās deklarēšanas sistēmā (VID EDS) par to, vai prasītājai ir reģistrēta darbnespēja. Uzteikuma nosūtīšanas brīdī - 2019. gada 9. septembrī, prasītajai VID EDS nebija reģistrēta darbnespēja, līdz ar to nebija pamata uzskatīt, ka pastāv aizliegums uzteikt darba tiesiskās attiecības, jo VID EDS ierakstiem ir publiska ticamība, trešās personas var paļauties uz šo ierakstu pareizību.

Atbildētāja 2019. gada 9. septembrī parakstīja rīkojumu Nr. 331k, kas tajā pašā datumā ierakstītā pasta sūtījumā nosūtīts prasītājai. Pēc uzteikuma nosūtīšanas un uzteikuma termiņa iztecēšanas, aprēķinot ar darba tiesisko attiecību izbeigšanu saistītās prasītājai izmaksājamās summas apmēru, atbildētājs VID EDS konstatēja, ka prasītājai novēloti reģistrēts ieraksts par darbnespējas turpināšanos, līdz ar to atbildētāja, apzinoties, ka uzteikums nosūtīts prasītājai darbnespējas laikā, neizbeidza darba tiesiskās attiecības un neizmaksāja ar darba tiesisko attiecību izbeigšanu saistītos maksājumus.

[3.3] Attiecībā uz 2017. gada 18. septembrī noslēgto vienošanos Nr. 2 par grozījumiem 2013. gada 27. decembra darba līgumā Nr. 2/250-13, saskaņā ar kuru puses vienojās, ka, pārtraucot darba tiesiskās attiecības saskaņā ar Darba likuma 114. un 101. pantu, izņemot 101. panta pirmās daļas 4. punktu, atbildētāja izmaksā 12 mēnešu vidējo izpeļņu, norāda, ka 2019. gada 7. oktobrī vērsās Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldē ar iesniegumu par ekspertīzes veikšanu /pers. I/ parakstam, kas izpildīts uz 2017. gada 12. septembrī /pers. I/ pilnvarojuma /pers. J/ par atlaišanas pabalsta 12 mēnešu vidējas izpeļņas apmērā izmaksu /nosaukums/ vadošo amatu darbiniekiem, kuru skaitā bija arī prasītāja.

Saskaņā ar 2019. gada 18. oktobra ekspertu atzinumu Nr. 20/5-1908257, parakstu /pers. I/ vārdā uz 2017. gada 12. septembra dokumenta nav izpildījis /pers. I/, bet cita persona.

2019. gada 28. oktobrī atbildētāja vērsās Valsts policijā ar iesniegumu pret /pers. J/ un citiem atbildētājas darbiniekiem par kriminālprocesa uzsākšanu saskaņā ar Krimināllikuma 275. panta otro daļu. 2019. gada 19. novembrī atbildētāja saņēma RRP Kriminālpolicijas pārvaldes 3. biroja lēmumu Nr. 20/10/3/1-597935 par kriminālprocesa uzsākšanu.

Ņemot vērā, ka vienošanās noslēgta pamatojoties uz 2017. gada 12. septembra /pers. I/ vēstulē izteikto pilnvarojumu administratīvā departamenta direktoram /pers. J/, viltojot /pers. I/ parakstu, kā arī ņemot vērā citus 2019. gada 28. oktobra iesniegumā Nr. 9.0-29/001/1796 Valsts policijai par kriminālprocesā uzsākšanu noradītos apstākļus; ņemot vērā, ka vienošanās, kas darba līguma izbeigšanas gadījumā paredz nesamērīgu kompensāciju izmaksu atbildētājas darbiniekam pat gadījumos, kad to neparedz normatīvie tiesību akti, saskaņā ar Civillikuma 1415. pantu vērtējama kā neatļauta un nepieklājīga darbība, kuras mērķis ir pretējs likumiem, labiem tikumiem, un kura vērsta uz to, lai apietu likumu, līdz ar to nevar būt par tiesiska darījuma priekšmetu, tāds darījums nav spēkā.

Saskaņā ar Civillikuma 1592. pantu, neviens līgums, kas veicina kaut ko pretlikumīgu, netikumīgu vai negodīgu, nesaista. Attiecīgi vienošanās par darba līguma grozījumiem, kas paredz kompensāciju izmaksu darba tiesisko attiecību izbeigšanas gadījumā saskaņā ar Darba likuma 114. vai 101. pantu, izņemot 101. panta pirmās daļas 4. punktu, vērtējama kā prettiesiska, spēkā neesoša un atbildētāju nesaista. Atbildētājai nav pienākums izmaksāt saskaņā ar 2017. gada 18. septembrī noslēgto vienošanos prasītājai noteikto kompensāciju 12 mēnešu vidējās izpeļņas apmērā.

[4] Ar Rīgas rajona tiesas 2020. gada 9. janvāra spriedumu prasība apmierināta daļēji, tiesa nosprieda:

atzīt par spēkā neesošu /nosaukums/, 2019. gada 9. septembra rīkojumu (uzteikumu) Nr. 331K;

atjaunot /pers. D/ darbā /nosaukums/ par Iekšējās audita daļas vadītāju, izmaksājot /pers. D/ vidējo izpeļņu par visu darba piespiedu kavējuma laiku līdz sprieduma spēkā stāšanās brīdim, ieturot no atlīdzības par darba piespiedu kavējumu sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas un iedzīvotāju ienākuma nodokli un pārskaitot ieturētās summas uz attiecīgiem Valsts kases norēķinu kontiem;

noteikt /pers. D/ tiesības saņemt no /nosaukums/ likumiskos 6% gadā no vidējās izpeļņas par visu darba piespiedu kavējuma laiku līdz sprieduma spēkā stāšanās brīdim, skaitot no sprieduma spēkā stāšanās brīža līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai), nepārsniedzot atlīdzības apmēru.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[4.1] Lietā netika apstrīdēts, ka starp pusēm pastāv darba tiesiskās attiecības, pamatojoties uz 2013. gada 27. decembra darba līgumu Nr. 62/250-13, ar turpmāk slēgto vienošanos par grozījumiem Nr. 2 2017. gada 18. septembrī, ar ko papildināts darba līgums ar 7.9. punktu šādā redakcijā - darba devējs, pārtraucot darba attiecības saskaņā ar Darba likuma 114. un 101. pantu, izņemot 101. panta pirmās daļas 4. punktu, apņemas izmaksāt darbiniekam 12 mēnešu vidējo izpeļņu, kā arī kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu par darba periodu /nosaukums/; un turpmāk slēgto vienošanos par grozījumiem Nr. 3 2018. gada 3. decembrī, ar ko grozīts darba līguma 2.2. punkts, turpmāk paredzot, ka prasītāja strādā pie atbildētājas par Iekšējā audita daļas vadītāju no 2018. gada 3. decembra.

Atbildētāja 2019. gada 9. septembrī ar rīkojumu Nr. 331K izdevusi uzteikumu, ar kuru, pamatojoties uz Darba likuma 101. panta pirmās daļas 2. punktu un 103. panta pirmās daļas 1. punktu, prasītājai nekavējoties uzteikts darba līgums, nosakot neizmaksāt vienošanās Nr. 2, tas ir darba līguma 7.9. punktā pielīgto 12 mēnešu vidējo izpeļņu, bet izmaksāt darba samaksu par nostrādāto laika periodu un kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu.

[4.2] Pamatojoties uz Darba likuma 101. panta otro daļu, atbildētāja pieprasījusi no prasītājas paskaidrojumus, taču uzteikums nesatur norādes uz to, ka atbildētājs būtu pilnvērtīgi izvērtējis izdarītā pārkāpuma smagumu, apstākļus, kādos tas izdarīts, kā arī darbinieka personiskās īpašības un līdzšinējo darbu.

[4.3] Tiesa konstatēja, ka prasītājai laika posmā no 2019. gada 13. jūnija līdz 2019. gada 11. oktobrim tika noteikta darbnespēja, līdz ar ko atzina, ka atbildētāja 2019. gada 9. septembra rīkojumu (uzteikumu) Nr. 331K izdevusi prasītājas pārejošas darbnespējas laikā, pretēji Darba likuma 109. panta trešajā daļā noteiktajam ierobežojumam, kas ir patstāvīgs pamats uzteikuma atzīšanai par prettiesisku.

[4.4] Prasītāja uz uzteikuma izdošanas brīdi vairāk nekā sešus mēnešus bija Latvijas apvienotās drošības nozaru arodbiedrības biedrs.

Atbildētājas iebildumi, ka viņa 2019. gada 26. augustā vērsās pie prasītājas ar pieprasījumu sniegt ziņas vai prasītāja ir arodbiedrības biedrs, bet nesaņemot atbildi, secināja, ka prasītāja nav arodbiedrības biedrs, ir nepamatoti, ņemot vērā, ka pieprasījums nav nosūtīts prasītājai uz deklarēto dzīvesvietu Olaines pagastā, LV-2127, bet uz citu līdzīgu adresi Rīgā, LV-1004, līdz ar to atbildētāja nav pienācīgi izpildījusi Darba likuma 101. panta sestās daļas un 110. panta pirmās daļas prasības.

[4.5] Nodibinot, ka darba līguma uzteikums bijis prettiesisks, tiesa atzinusi, ka prasītājai bija darba piespiedu kavējums, kas atbilstoši Darba likuma 126. pantam rada no likuma izrietošu pamatu izmaksāt prasītājai vidējo izpeļņu par visu darba piespiedu kavējuma laiku līdz sprieduma spēkā stāšanās brīdim, ieturot no atlīdzības par darba piespiedu kavējumu sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas un iedzīvotāju ienākuma nodokli, pārskaitot ieturētās summas uz attiecīgiem Valsts kases norēķinu kontiem.

[4.6] Tiesa konstatējusi, ka no lietā nodibinātajiem apstākļiem neizriet, ka atbildētāja rīkojumu būtu atsaukusi un ka pušu starpā darba tiesiskās attiecības tiek turpinātas.

[4.7] Tiesa apmierinājusi prasījumu atzīt par spēkā neesošu atbildētājas 2019. gada 9. septembra rīkojumu (uzteikumu) Nr. 331K un atjaunot prasītāju darbā /nosaukums/ par Iekšējās audita daļas vadītāju, un līdz ar to, atzina, ka darba tiesisko attiecību atjaunošana izslēdz pamatu piemērot darba līguma 7.9. punktu – piedzīt vidējo izpeļņu par 12 mēnešiem 68 930,40 *euro* un noteikt prasītājai tiesības saņemt likumiskos sešus procentus gadā no 68 930,40 *euro* par laiku no sprieduma spēkā stāšanās līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai).

[4.8] Tiesa par laika periodu no sprieduma spēkā stāšanās brīža līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) noteica prasītājai tiesības saņemt no atbildētājas likumiskos procentus 6% gadā no pamatparāda, t.i., vidējās izpeļņas par visu darba piespiedu kavējuma laiku līdz sprieduma spēkā stāšanās brīdim, ievērojot Civillikuma 1763. panta 1. punktā noteikto, ka procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu apmērs sasniedzis kapitāla lielumu.

[5] Apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas 2020. gada 9. janvāra spriedumu iesniedza atbildētāja /nosaukums/. Apelācijas sūdzībā lūgts pilnībā noraidīt prasību un piedzīt no prasītājas atbildētājas labā ar lietas vešanu saistītos izdevumus un tiesas izdevumus to faktiskajā apmērā.

[5.1] Apelācijas sūdzībā norāda, ka konstatējot, ka uzteikums nosūtīts prasītājas darbnespējas laikā, atbildētāja neizbeidza darba tiesiskās attiecības ar prasītāju, VID EDS neveica ierakstu par darba tiesisko attiecību izbeigšanu, kā arī neizmaksāja ar darba tiesisko attiecību izbeigšanu saistītos maksājumus, tādējādi neizpildot 2019. gada 9. septembra Rīkojumu Nr. 331K. 2019. gada 20. decembrī atbildētāja izdeva un nosūtīja uz prasītājas deklarēto dzīvesvietas adresi Rīkojumu Nr. 481K par uzteikuma atcelšanu.

[5.2] Darbnespēja, uz ko norāda pats termins, izslēdz strādāšanas iespēju un tā neveido darba piespiedu kavējumu (liegumu) (*Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2018. gada 18. septembra spriedums lietā Nr. C28373914*). Ņemot vērā prasītājas darbnespējas periodu no 2019. gada 13. jūnija līdz lietas izskatīšanai pēc būtības pirmajā tiesu instancē, nav konstatējams piespiedu darba kavējums.

/nosaukums/ pēc uzteikuma atcelšanas 2019. gada 20. decembrī, bija novērsusi visus šķēršļus, kas liedza prasītājai ierasties darbā, taču prasītāja darbā nav ieradusies, šie kavējumi atzīstami par neattaisnotiem, attiecīgi nav jāizmaksā vidējā izpeļņa par neattaisnotiem kavējumiem.

Lai pareizi izlemtu prasību par atlīdzības piedziņu par darba piespiedu kavējumu, tiesām jākonstatē, ka darba kavējumam ir bijis piespiedu raksturs. Izlemjot šo jautājumu, ņem vērā, vai darbinieks pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanās strādājis pie cita darba devēja vai darba devējs atsaucis savu uzteikumu, vai darba devējs pēc pirmās instances tiesas sprieduma to izpildījis (sk. *Darba likums ar komentāriem, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība, Autors: Zvērinātu advokātu birojs "BDO Zelmenis & Liberte", 2010, 238.lpp*).

[5.3] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195. pantu, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesai tā rezolutīvajā daļā jānorāda piedzenamo summu, atsevišķi uzrādot galveno parādu un procentus, laiku, par kādu procenti piespriesti.

Spriedums, kurā nav norādīts prasījuma veids, piedzenamā summa, galvenais parāds, procenti un laiks, par kādu procenti piespriesti, nav izpildāms.

Tiesa spriedumā nav norādījusi prasītājas darba piespiedu kavējuma laika posmu, nav izdalījusi prasītājas darbnespējas periodu, par kuru nav piedzenama atlīdzība par darba piespiedu kavējumu, nav norādījusi atlīdzības apmēru, kas /nosaukums/ jāmaksā prasītājai sakarā ar darba piespiedu kavējumu.

[5.4] Lietā tiek pieteikti jauni pierādījumi par prasītājas faktisko darba nespējas laika posmu un piespiedu darba kavējuma periodu, /nosaukums/ 2019. gada 20. decembra rīkojums Nr. 481k un 2020. gada 16. janvāra VID EDS izdruka par /pers. D/ darbnespējas periodu. Pierādījumi iegūti pēc lietas izskatīšanas pirmajā tiesu instancē.

[6] Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā 2020. gada 11. jūnijā ierosināta apelācijas tiesvedība sakarā ar /nosaukums/ apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas 2020. gada 9. janvāra spriedumu.

Pamatojoties uz likuma "Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma" 10. pantu, lieta apelācijas instances tiesā nozīmēta izskatīšanai rakstveida procesā.

[7] Prasītāja iesniegusi papildus paskaidrojumus lietā, kur norādīja, ka iesniegto apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu.

[7.1] Par 2019. gada 9. septembra rīkojuma Nr. 331k "Uzteikums" atzīšanu par spēkā neesošu un darbinieka atjaunošanu darbā.

Atbildētājs nav iesniedzis nevienu pierādījumu apgalvojumam, ka prasītājas darbnespēja ir reģistrēta ar novēlošanos.

Atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr.152 "Darbnespējas lapu izsniegšanas un anulēšanas kārtība" 20.punktam ārsts darbnespējas lapu sagatavo elektroniski veselības informācijas sistēmā darbnespējas pirmajā dienā. Ja darbnespējas lapas reģistrēšanas datums veselības informācijas sistēmā nesakrīt ar darbnespējas perioda pirmo dienu, par kuru izsniegta darbnespējas lapa, pamatojumu veselības informācijas sistēmā norāda attiecīgajā darbnespējas lapas ievades formas sadaļā.

Atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr.134 "Noteikumi par vienoto veselības nozares elektronisko informācijas sistēmu" 33.1 punktā ir noteikts, ka 33.1 veselības informācijas sistēma nodod informāciju Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmai vienu reizi diennaktī par iepriekšējā diennaktī noslēgtajām darbnespējas lapām vai par periodu, kad informācija nav nodota veselības informācijas sistēmas tehnisku traucējumu dēļ. Cita starpā, šāda informācija ietver datus par darbnespējas lapas tipu (A vai B), kā arī informāciju par to vai darbnespēja ir beigusies un darbiniekam jāstājas darbā vai arī darbnespēja turpinās.

Prasītājai sākotnējā darbnespējas lapa tika atvērta 2019.gada 13.jūnijā, pēc kuras slēgšanas darbnespēja turpinājās, atverot un slēdzot vairākas B-tipa darbnespējas lapas. Tā ar 2019.gada 19.jūliju tika atvērta B-tipa darbnespējas lapa (Pielikums Nr.1) kā sākotnējas darbnespējas lapas turpinājums.

Prasītājai atvērta B tipa darbnespējas lapa turpināja iepriekšējo darbnespēju un tika noslēgta 20.agusutā ar atzīmi, ka darbnespēja turpinās un Valsts ieņēmumu dienestam tā tika paziņota 2019.gada 21.augustā, ko apliecina izraksts no Latvijas Republikas E-veselības sistēmas (Pielikums Nr.2) Darbnespējas lapa tika reģistrēta savlaicīgi un nekādas atzīmes par novēlotu reģistrāciju nav.

[7.1.1] Atbildētāja apgalvo, ka apzinājusies, ka Uzteikums nosūtīts darbnespējas laikā, līdz ar ko "neizbeidza darba tiesiskās attiecības ar Prasītāju, VID EDS neveica ierakstu par darba tiesisko attiecību izbeigšanu ar Darbinieku, kā arī neizmaksāja ar darba tiesisko attiecību izbeigšanu saistītos maksājumus, tādējādi neizpildot 2019. gada 9. septembra rīkojumu Nr. 331k "Uzteikums"".

Ar šādu rīcību, atbildētāja pārkāpusi Ministru kabineta 07.09.2010. noteikumu Nr. 827 "Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli" un Darba likuma prasības. Šīs normas nav izpildāmas izvēles kārtībā un to neizpilde nenozīmē, ka darba līgums nav uzteikts, jo darba līgums tiek uzteikts ar uzteikuma paziņošanu darbiniekam.

[7.1.2] Rīkojums Nr.481K par Uzteikuma atcelšanu sastādīts jau pēc lietas izskatīšanas pēc būtības, un neilgi pirms sprieduma taisīšanas, tas nevar būt pieņemts par pierādījumu lietas izskatīšanā apelācijas instancē.

Lieta pirmajā instancē skatīta un spriedums pieņemts, neņemot vērā iespējamo Uzteikuma atcelšanu no atbildētājas puses. Vienlaicīgi, atbildētāja apstrīd tiesas spriedumu, pamatojot savu apelācijas sūdzību ar argumentu, kas pie lietas izskatīšanas pirmajā instancē nemaz nebija iesniegts. Taisot dokumentu laika posmā pēc lietas izskatīšanas, atbildētāja faktiski mēģina atcelt Uzteikumu, par kura spēkā esamību jau ir notikusi izskatīšana. Turklāt spriedumā norādīts, ka prasītāja prasība par Uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu "ļauj darba devējam, neprasot no atlaistā darbinieka vēl kādu īpašu piekrišanu, pēc savas iniciatīvas atjaunot darbinieku darbā, tādējādi pēc būtības apmierinot darbinieka prasījumu pirms par to spriedusi tiesa (*sk. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 14.oktobra spriedumu lietā Nr.SKC – 896/2009*).

Nav saprotams, ko tieši atbildētāja apstrīd šajā daļā, ņemot vērā, ka pirmās instances tiesa jau ir atzinusi Uzteikumu par spēkā neesošu un atjaunojusi prasītāju darbā.

[7.2] Par vidējās izpeļņas izmaksāšanu par visu darba piespiedu kavējuma laiku.

Darbnespēja nesaraujami saistīta ar atbildētājas prettiesiskajām darbībām: prettiesiska un nepamatota atstādināšana no amata, kas atzīta par prettiesisku ar Rīgas rajona tiesas 2019.gada 13.decembra spriedumu lietā Nr. C33423819, kas stājies likumīgā spēkā. Ja atbildētāja nebūtu rīkojusies prettiesiski, prettiesiski atstādinot un vēlāk arī atlaižot prasītāju, darbnespēja nebūtu iestājusies. Darbnespēja nesaraujami saistīta ar atbildētājas prettiesisku rīcību un līdz ar to ir ieskaitāma darba piespiedu kavējuma aprēķinā.

[7.3] Atbildētājs apgalvo, ka "pēc Uzteikuma atcelšanas 2019. gada 20. decembrī /nosaukums/ bija novērsusi visus šķēršļus, kas liedza Prasītājai ierasties darbā".

Ar rīkojumu Uzteikums tikai atcelts, nevis atzīts par spēkā neesošu, prasītāja ar norādīto rīkojumu darbā nav atjaunota, nauda par darba piespiedu kavējumu nav izmaksāta. Uzteikuma atcelšana Darba likumā nav aprakstīta un nav saprotamas Uzteikuma atcelšanas tiesiskās sekas. Tādā veidā prasītājai nebija pamata ierasties darbā, jo no rīkojuma par Uzteikuma atcelšanu neizriet, ka ir jāatsāk darba pienākumu pildīšana.

Uzteikums par atcelšanu tika izdots pēc lietas izskatīšanas pēc būtības pirmajā instancē, bet līdz pilna sprieduma taisīšanas dienai. Prasītajai bija nepieciešams sagaidīt tiesas spriedumu šajā lietā. Līdz ar to, nebija pamata paļauties uz rīkojumu par Uzteikuma atcelšanu, bet bija pamats paļauties uz likumīgi taisītu spriedumu. Taču spriedums nav stājies likumīgā spēkā saistībā ar to, ka atbildētāja to ir apstrīdējusi pilnā apmērā.

Apelācijas sūdzībā atbildētāja lūdz noraidīt prasību pilnā apmērā. Jāsecina, ka tas attiecināms arī uz prasību atzīt Uzteikumu par spēkā neesošu un atjaunot prasītāju darbā. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Prasītajai nav pamata uzskatīt, ka Uzteikums nav spēkā un ka būtu atjaunota darbā. Tādejādi, ir skaidrs, ka atbildētāja ne tikai nav "novērsusi visus šķēršļus", bet veikusi visas darbības, lai prasītāju maldinātu, nevis atzīt Uzteikumu par spēkā neesošu un atjaunot prasītāju darbā.

No minētā secināms, ka periods no 20.12.2019.g. līdz sprieduma šajā lietā spēkā stāšanās brīdim arī ir ieskaitāms darba piespiedu kavējuma periodā.

[7.4] Atbildētāja norāda, ka tiesas spriedums nav izpildāms, jo tiesa "nav norādījusi darba piespiedu kavējuma laika posmu, nav izdalījusi darbnespējas periodu, par kuru nav piedzenama atlīdzība par darba piespiedu kavējumu, nav norādījusi atlīdzības apmēru, kas /nosaukums/ jāmaksā sakarā ar darba piespiedu kavējumu".

Ja atbildētāja nav uzskatījusi par nepieciešamu sniegt tiesai informāciju par prasītājas darbnespējas periodu, tad tiesai nebija pienākums to darīt atbildētājas vietā. Līdzīgā veidā, ja atbildētāja nav prasījusi tiesai vērtēt darbnespējas periodu darba piespiedu kavējuma griezumā, tad tiesa to nevarētu darīt pēc sava ieskata.

Ir acīmredzams, ka spriedumā tiesa atsaucas uz visu periodu no Uzteikuma brīža līdz sprieduma spēkā stāšanās brīdim, kas ir vienkārši aprēķināms.

[7.5] Atbildētāja iesniegusi 2020. gada 16. janvāra VID EDS izdruku par /pers. D/ darbnespējas periodu un norāda, ka tā attiecināma uz periodu pēc lietas izskatīšanas pēc būtības pirmajā instancē. Tas neatbilst patiesībai. Prasītājas darba nespēja sākusies 2019.gada 13.jūnijā. Atbildētājai bija pieejama visa informācija par prasītājas turpinošos darba nespēju vēl pirms lietas izskatīšanas pēc būtības pirmās instances tiesā, taču izvēlējusies šo informāciju tiesā nesniegt. Pati atbildētāja atzīst, ka zinājusi par prasītājas turpinošos darbnespēju un ar šiem datiem ir iepazinusies VID EDS sistēmā. Līdz ar to nav pieņemams, ka atbildētāja iesniedz kādu pierādījumu, kurš tam bija pieejams vēl pirms lietas izskatīšanas pirmajā instancē, un pasniedz to kā jaunu pierādījumu, manipulējot tikai ar izdrukas iegūšanas datumu.

Atbildētāja papildus paskaidrojumus, lūgumus tiesas noteiktajā termiņā nav pieteikusi.

Puses noraidījumu tiesas sastāvam nav pieteikušas.

motīvu daļa

[8] Civillietu tiesas kolēģija pārbaudījusi rakstveida pierādījumus lietā un izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, atzīst, ka prasība ir noraidāma kā nepamatota.

[9] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426. panta pirmo daļu un 430. panta trešo daļu, apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Atbildētāja pārsūdzēja pirmās instances tiesas spriedumu prasības apmierinātajā daļā: par darba tiesisko attiecību uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, atjaunošanu darbā un par vidējās izpeļņas piedziņu par darba piespiedu kavējuma laiku.

Spriedums prasības noraidītajā daļā par vidējās izpeļņas par 12 mēnešiem 68 930,40 *euro* piedziņu nav pārsūdzēts, līdz ar to šajā daļā stājies likumīgā spēkā.

[10] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432. panta piekto daļu, apelācijas instances tiesa sprieduma motīvu daļā norāda šā likuma 193. panta piektajā daļā minētos apstākļus, ka arī motivē attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu.

[11] Lietā nav strīda par faktiskiem apstākļiem, kas norādīti sprieduma 3.1. sadaļā, ka arī par to, ka darba tiesiskās attiecības prasītājai uzteiktas viņas pārejošas darbnespējas laikā un nesaņemot Latvijas Apvienotās drošības nozaru arodbiedrības piekrišanu un, kā pamatoti norādījusi pirmās instances tiesa, tas ir patstāvīgs pamats uzteikuma atzīšanai par spēkā neesošu atbilstoši Darba likuma 124. pantam, jo darba tiesisko attiecību uzteikšanas procedūra neatbilst Darba likuma 101.panta otrās, trešās un sestās daļas, 109. panta trešās daļas un 110. panta noteikumiem.

Taču Civillietu tiesas kolēģija nevar pievienoties pirmās instances tiesas spriedumam šajā daļā, jo izskatot lietu apelācijas instances tiesā, būtiski mainījušies faktiskie apstākļi, kas ir pamats pretēja sprieduma taisīšanai lietā un noraidīt prasību.

[12] Apelācijas sūdzībā atbildētāja norāda, ka paļaujoties uz VID EDS sistēmu, uzteica darba tiesiskās attiecības prasītājai viņas pārejošās darbnespējas laikā, bet konstatējot kļūdu, darba tiesiskās attiecības neizbeidza, jo nav nodevusi informāciju VID EDS, ka arī nav izmaksājusi prasītājai darba samaksu par nostrādāto laika periodu un kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu. Turklāt pēc lietas izskatīšanas pirmajā tiesu instancē, prasītāja 2019. gada 20. decembrī taisīja Rīkojumu Nr. 481K par 2019. gada 9. septembra Rīkojuma Nr. 331K par darba tiesisko attiecību uzteikšanu atcelšanu un iekšējā audita daļas vadītājas /pers. D/ iepazīstināšanu ar šo rīkojumu.

Atbilstoši Latvijas Pasta čeka kopijai lietā (lietas 141. lapa), 2019. gada 20. decembrī uz adresi: /adrese/, atbildētāja nosūtījusi /pers. D/ ierakstītu vēstuli Nr. RR590997722LV, apliecinot, ka šajā sūtījumā prasītājai nosūtīts 2019. gada 20.decembra Rīkojums Nr. 481K par 2019. gada 9. septembra Rīkojuma Nr. 331K atcelšanu.

[12.1] Paskaidrojumos prasītāja apstiprināja, ka ar 2019. gada 20.decembra Rīkojumu Nr. 481K par 2019. gada 9. septembra Rīkojuma Nr. 331K atcelšanu iepazinusies, saņemot to pasta sūtījumā 2019.gada 29.decembrī, taču nav paļāvusies uz to, ka uz darba tiesisko attiecību atjaunojošu.

Izvērtējot iesniegto dokumentu saturu: /nosaukums/ 2019. gada 20. decembra Rīkojumu Nr. 481K un Latvijas pasta kvīti, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka dokumenti nebija pieejami izskatot lietu pirmajā tiesu instancē, savukārt VID EDS izdruka par prasītājas darbnespējas lapu datiem ir ar iepriekš norādīto rīkojumu saistīts dokuments. Līdz ar to Civillietu tiesas kolēģija nekonstatē pamatu atteikt pieņemt pierādījumus, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430. panta ceturto daļu.

[12.2] Lietā nav strīda, ka 2019. gada 9. septembrī atbildētāja taisīja Rīkojumu Nr. 331K, saskaņā ar kuru, pamatojoties uz darba likuma 101. panta pirmās daļas 2. punktu, 103. panta pirmās daļas 1.punktu, prasītājai tika uzteiktas darba tiesiskās attiecības, kas bija nodibinātas ar 2013. gada 27. decembra darba līgumu Nr. 62/250-13, nekavējoties. Ņemot vērā, ka rīkojums prasītājai nosūtīts izmantojot pasta pakalpojumus, saskaņā ar Darba likuma 112^1. panta otro daļu uzteikums uzskatāms par paziņotu 2019. gada 15. septembrī, līdz ar to darba tiesiskās attiecības ar prasītāju atbilstoši Darba likuma 103. panta pirmās daļas 1. punktam, nekavējoties tika izbeigtas ar uzteikuma paziņošanas dienu.

Atbilstoši Darba likuma 103. panta trešajai daļai 2019. gada 20. decembrī atbildētāja atcēla rīkojumu par darba tiesisko attiecību uzteikumu, taisot rīkojumu un paziņojot to prasītājai.

Prasītāja nav cēlusi iebildumus atbilstoši Darba likuma 103. panta trešajai daļai, ka vēlas saglabāt uzteikumā norādīto darba tiesisko attiecību izbeigšanas pamatu vai mainīt uzteikumā norādīto formulējumu, kas ierobežotu darba devēja tiesības atjaunot prasītāju darbā.

Darba likuma 103. panta trešā daļa nedod pamatu prasīt atjaunošanu darbā, ja darba devējs atsauc uzteikumu un aicina turpināt darba attiecības. Tā kā uzteikums ir atcelts, prasījums par atjaunošanu darbā kļūst bezpriekšmetisks. Šādos gadījumos nav tiesiskas nozīmes, vai darbinieks jau ir cēlis prasību pirms uzteikuma atsaukšanas (*Augstākās tiesas Plēnuma un tiesu prakses vispārināšanas daļa "Par likumu piemērošanu, izšķirot tiesās strīdus, kas saistīti ar darba līguma izbeigšanos vai grozīšanu". 2004).*

[12.3] Šādos apstākļos Civillietu tiesas kolēģija atzīst par pierādītu, ka atbildētāja ir atjaunojusi prasītāju darbā un prasītāja par to informēta atbilstoši Darba likuma 112^1. panta otrajai daļai.

Ņemot vērā to, ka atbildētāja ar rīkojumu atcēlusi darba tiesisko attiecību uzteikumu, darba tiesiskās attiecības ar prasītāju ir atjaunotas no dienas, kad darba tiesiskās attiecības bija uzteiktas (*Senāta Civillietu departamenta 2004. gada 6. oktobra spriedums lietā Nr. SKC-514/2004 un 2009. gada 14. oktobra spriedums lietā Nr. 896/2009)*. Šādos apstākļos prasītājas tiesību aizskārums ir novērsts un prasības pamats uzteikuma atzīšanai par spēkā neesošu atbilstoši Darba likuma 124. pantam vairs nepastāv.

Līdz ar to prasība par uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu un atjaunošanu darbā kā nepamatota un bezpriekšmetiska ir noraidāma.

[12.4] Civillietu tiesas kolēģija atzīst par nepamatotiem prasītājas iebildumus par uzteikuma atcelšanas rīkojuma spēkā neesamību, jo tas taisīts pēc tam, kad lietu jau izskatīja pirmās instances tiesa un ar spriedumu atjaunoja prasītāju darbā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 426.panta pirmajai daļai, apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, līdz ar to pārsūdzētajā daļā pirmās instances tiesas spriedums spēkā nestājas.

Atbilstoši Civilprocesa 430.pantam, apelācijas instances tiesa pati izlemj, kurus pierādījumus pārbaudīt, ievērojot panta trešās daļas noteikumus.

[13] Pārbaudījusi lietā iesniegtos pierādījumus, kas ir 2020. gada 13. jūnija VSAA izziņa Nr. 20/1307098 (lietas 167.-169.lapa), /nosaukums/ /pers. D/ darba laika uzskaites tabulas (lietas 171.-183.lapa), Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka atbilstoši VSAA informācijai, prasītājas darbnespēja turpinājusies no 2019. gada 13. jūnija līdz 2019. gada 11. decembrim (ieskaitot). Atbilstoši darba laika uzskaites tabulām, atbildētāja darba tiesiskās attiecības ar prasītāju nav pārtraukusi, taču no 2019. gada 1. oktobra prasītājas darba laiku nav uzskaitījusi. Lietā nav pierādījumu, ka prasītāja atsākusi darba pienākumu pildīšanu pie atbildētājas pēc darba tiesisko attiecību uzteikuma atcelšanas.

Apstāklis, ka darba devējs nav paziņojis par uzteikuma atcelšanu uzreiz pēc darbnespējas fakta konstatācijas neietekmē darba tiesisko attiecību turpināšanos, bet var radīt citas no darba tiesiskām attiecībām izrietošās sekas, tai skaitā tiesības uz vidējās izpeļņas piedziņu par darba piespiedu kavējumu.

[14] Civillietu tiesas kolēģija nevar pievienoties pirmās instances tiesas spriedumam daļā par vidējās izpeļņas izmaksāšanu par darba piespiedu kavējuma laiku, jo pirmkārt, tādu prasījumu prasītāja nav pieteikusi un, otrkārt, pirmās instances tiesa spriedumu šajā daļā nav motivējusi. Tiesa nav noteikusi nedz darba piespiedu kavējuma periodu, nedz vidējo izpeļņu, kas prasītājai būtu izmaksājama. Atzīstot prasītājai tiesības saņemt procentus līdz sprieduma izpildei, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 193. panta noteikumiem, tiesa nav noteikusi galveno parādu, par kuru būtu maksājami procenti.

[14.1] Saskaņā ar Darba likuma 126. panta pirmās daļas noteikumiem, darbiniekam, kas prettiesiski atlaists no darba un atjaunots iepriekšējā darba vietā ir tiesības uz vidējās izpeļņas piedziņu sakarā ar darba piespiedu kavējumu.

Prasītāja nav cēlusi prasību par vidējās izpeļņas piedziņu (izmaksāšanu – tā spriedumā) sakarā ar darba piespiedu kavējumu, bet cēlusi prasību par vidējās izpeļņas piedziņu par 12 mēnešiem, pamatojoties uz pie Darba līguma noslēgtās vienošanās Nr. 2 – 7.9. punktu.

[14.2] Atbilstoši Civilprocesa likuma 192. panta noteikumiem, tiesa taisa spriedumu par prasības priekšmetu un uz prasībā norādītā pamata, nepārsniedzot prasījuma robežas.

Minētās tiesību normas saturu atklāj doktrīnā nostiprinātā atziņa (*Civilprocesa likuma komentāri. I.daļa. Sagatavojis autoru kolektīvs prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga. Tiesu namu aģentūra. 2011. 413. lapa),* ka tiesa var apspriest prasījuma pamatotību vai nepamatotību vadoties vienīgi no tiem faktiem un apstākļiem, kurus puses norādījušas kā prasības vai iebildumu pamatu.

Prasības pieteikuma tiesisko sastāvu veido prasības priekšmets un pamats.

Prasības priekšmets ir tās apstrīdētās tiesiskās attiecības, kuras pastāv starp prasītāju un atbildētāju un kuru esamību vai neesamību prasītājs lūdz konstatēt, vienlaicīgi lūdzot aizsargāt savas aizskartās vai apstrīdētās tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses. Citiem vārdiem sakot, prasības priekšmets ir atbildētājam izvirzītais tiesiskais prasījums, kura likumību un pamatotību pārbauda tiesa.

Prasības pamatu veido juridiskie fakti, ar kuriem tiesību normu hipotēze saista strīda materiāltiesiskās attiecības esamību, grozīšanu vai izbeigšanos (*Civilprocesa likuma komentāri. I.daļa. Sagatavojis autoru kolektīvs prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga. Tiesu namu aģentūra. 2011. 321.-322.lapa).*

Atbilstoši tiesību doktrīnas atziņām, tiesu praksē nostiprinājies, ka tiesa patstāvīgi kvalificē prasības pamatu un nosaka, kuras normas piemērojamas strīda izšķiršanai, un šo tiesas pienākumu neietekmē ne tas, kā prasītājs nosaucis savu prasību, ne tas, uz kādām tiesību normām prasītājs atsaucies, tas izriet no principa *jura novit curia*: tiesai pašai jāzina likums neatkarīgi no tā, uz kādu likumu norādījušas vai nav norādījušas puses (*sk. V. Bukovskis. Civīlprocesa mācību grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 304.-305.lpp.; sk. Augstākās tiesas Senāta spriedumi lietās Nr. SKC-10/2012 (C02031808), SKC-1491/2013 (C30450410), Civillietu departamenta spriedumi lietās Nr. SKC-41/2015 (C30597910), SKC-164/2016 (C31356412)*.

Līdz ar to tiesa var izvērtēt prasījuma pamatotību vai nepamatotību, vadoties vienīgi no tiem faktiem un apstākļiem, kurus puses norādījušas kā prasības (pretprasības) vai iebildumu pamatu.

[14.3] Prasībā atbildētājam izvirzīti divi (prasības priekšmeti) prasījumi: atjaunošana darbā, atzīstot darba tiesisko attiecību uzteikumu par spēkā neesošu un vidējās izpeļņas piedziņa par 12 mēnešiem.

Pirmās instances tiesa ir nepamatoti sasaistījusi prasību par vidējās izpeļņas piedziņu, kas pielīgta ar vienošanos pie Darba līguma un pēc sava satura veido no saistību tiesībām izrietošu darījumu, kuram pēc satura ir kompensējoša nozīme un prasība kvalificējama pēc Civillikuma 1587. panta, piemērojot Darba likuma 28. panta trešo daļu, ar vidējās izpeļņas piedziņu par darba piespiedu kavējumu, kas ir no darba tiesiskajām attiecībām izrietošs ar Darba likuma 126. pantu pamatots prasījums, kas šajā lietā nav pieteikts un faktiskie apstākļi, kas veidotu šī panta sastāvu, prasībā nav norādīti.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 128.panta otrās daļas 3.-7.punktam, ceļot prasību tiesā, pienākums norādīt prasības priekšmetu un pamatu, ka arī piedzenamo summu, ir prasītājam.

Prasītāja nav norādījusi par kādu darba piespiedu kavējuma periodu un kādā apmērā ir piedzenama vidējā izpeļņa par darba piespiedu kavējumu.

[14.4] Šādos apstākļos Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa ir nepamatoti paplašinājusi prasības robežas un taisījusi Civilprocesa likuma 192. pantam neatbilstošu spriedumu, apmierinot prasījumu, kas lietā nebija pieteikts.

Atbilstoši Darba likuma 126.pantam, konstatētais nav šķērslis celt jaunu prasību tiesā, ievērojot Darba likuma 31.pantā noteiktos prasības celšanai noilguma termiņus.

[15] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43. panta pirmās daļas 1. punktu, prasītāja ir atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, līdz ar to noraidot prasību, visus tiesas izdevumus uzņemas valsts.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 41. panta pirmo daļu, pusei kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Noraidot prasību, no prasītājas atbildētājas labā piedzenami tiesas izdevumi, kas ir par apelācijas sūdzību samaksātā valsts nodeva 70 *euro*.

[16] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 204[1]. pantu un likuma "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar COVID-19 izplatību" 16. panta trešo daļu, prasītājai ir tiesības izpildīt spriedumu daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgi 60 (sešdesmit) dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8.,10., 192., 193.,195., 204[1] ., 430., 432.-434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

/pers. D/ prasību pret /nosaukums/ par darba tiesisko attiecību uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu un atjaunošanu darbā noraidīt.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/ par labu /nosaukums/, reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/ tiesas izdevumus lietā 70 *euro* (septiņdesmit *euro* 00 *centi*).

/pers. D/ ir tiesības izpildīt spriedumu daļā par tiesas izdevumu piedziņu atbildētājas labā labprātīgi 60 (sešdesmit) dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Civillietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma pieejamības dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Rīgas apgabaltiesā un iemaksājot drošības naudu 300 *euro* (trīs simti *euro*) apmērā Augstākās tiesas depozītu kontā: *LV83TREL8280010000000; Saņēmējs: Latvijas Republikas Augstākā tiesa; Reģistrācijas nr.90000068892; Saņēmēja banka: Valsts kase; BIC kods TRELLV22, Klasifikācijas kods: F22010010.*

Tiesnese referente S.Beļajeva

Tiesnese I.Celmiņa

Tiesnese S.Krūmiņa